

- 1030 / 1 - 87 / 88

Chambre des Représentants

SESSION 1987-1988

30 OCTOBRE 1987

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la loi communale pour mieux
définir les tâches du collège des
bourgmestre et échevins, du secrétaire
communal et du receveur communal**

(Déposée par MM. Clerfayt et Désir et
Mme. Spaak)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

I. But de la proposition de loi

Depuis quelque temps, on constate une action sournoise vers la fonctionnarisation de la direction des communes, tendant à réduire les mandataires politiques à un rôle de représentation sans pouvoir. L'objectif de la présente proposition est de défendre la primauté du politique sur l'administratif.

Plus précisément, son but est de légaliser la pratique administrative actuelle et d'éviter que les fondements de la loi communale soient totalement modifiés par un projet établi, d'une part, par les fonctionnaires du Ministère de l'Intérieur et, d'autre part, par l'association des secrétaires communaux.

D'une part, en effet, les fonctionnaires du Ministère de l'Intérieur semblent favoriser un glissement progressif de l'actuelle gestion communale vers le modèle germanique ou hollandais.

D'autre part, l'association des secrétaires communaux revendique plus de pouvoirs pour ses membres et un isolement des membres du collège des bourgmestre et échevins par rapport à l'administration communale.

Selon ces conceptions, les secrétaires communaux seraient chargés de l'organisation des services communaux, de la coordination des tâches de l'administration, de la direction et de la surveillance du personnel.

- 1030 / 1 - 87 / 88

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1987-1988

30 OKTOBER 1987

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de Gemeentewet
teneinde de taken van het college van
burgemeester en schepenen, de
gemeentesecretaris en de gemeente-
ontvanger duidelijker te omschrijven**

(Ingediend door de heren Clerfayt et Désir et
Mevr. Spaak)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

I. Doel van het wetsvoorstel

Al enige tijd constateert men een heimelijke verambtelijking van het bestuur van de gemeenten, waarbij wordt gepoogd de politieke mandatarissen terug te dringen in een louter representatieve rol, waaraan geen bevoegdheid is verbonden. Dit voorstel wil de voorrang van de politieke over de bestuurlijke functie verdedigen.

Het beoogt meer bepaald de huidige bestuurspraktijk te bekrachtigen en te voorkomen dat een door de ambtenaren van het ministerie van Binnenlandse Zaken en de vereniging van gemeentesecretarissen uitgewerkt ontwerp de grondslagen van de gemeentewet volkomen gaat wijzigen.

Enerzijds blijken de ambtenaren van Binnenlandse Zaken aan te sturen op een geleidelijke verschuiving van de huidige bestuursvorm naar het Duitse of Nederlandse model.

Anderzijds dringt de vereniging van gemeentesecretarissen aan op meer bevoegdheden voor haar leden en wil zij het college van burgemeester en schepenen van het gemeentebestuur isoleren.

Overeenkomstig die opvattingen zouden de gemeentesecretarissen worden belast met de organisatie van de gemeentelijke diensten, de coördinatie van de taken van het bestuur, de leiding van en het toezicht op het personeel.

Cette fonction de chef du personnel impliquerait nécessairement pour les secrétaires communaux le pouvoir de disposer de larges possibilités pour intervenir de façon décisive en matière de recrutement, de promotion, d'appréciation et de peines disciplinaires.

Les secrétaires communaux seraient chargés, au surplus, de la préparation des dossiers destinés au collège et au conseil. Dans leur esprit, ils seraient les seuls à pouvoir soumettre ces dossiers aux délibérations du collège et partant, les secrétaires communaux auraient, en fait sinon en droit, le pouvoir exclusif de fixer l'ordre du jour du collège.

Ainsi, l'objectif des secrétaires communaux est de placer le secrétaire communal au-dessus du collège, dont les membres n'auraient plus qu'un rôle de figuration.

Le collège ne serait plus qu'un organe auquel le secrétaire communal consentirait à rendre compte de sa gestion. Il serait interdit aux membres du collège de s'adresser directement aux services. Le collège serait une chambre à entériner les décisions personnelles du secrétaire communal.

Il n'aurait plus aucune raison d'être, dans la mesure où n'ayant plus aucun contact avec les différents services de l'administration communale, il devrait se prononcer sur les points mis à l'ordre du jour par le secrétaire, sur base des seules informations que consentirait à lui fournir ledit fonctionnaire et dont la présentation pourrait éventuellement se révéler bien vite partisane.

Un tel pouvoir accordé à une seule personne conduirait inmanquablement à l'arbitraire. Cela est d'autant plus inadmissible que d'une manière générale, les secrétaires communaux dont la nomination est souvent un acte politique ne possèdent pas la formation et la compétence voulues pour appréhender toute la complexité des diverses tâches dévolues à la commune (finances, matières personnalisables, instruction publique, travaux publics, etc.) En outre, il ne sont pas soumis à un contrôle électoral et démocratique.

En même temps que cette reconnaissance d'un pouvoir personnel, les secrétaires communaux souhaitent paradoxalement des prestations hebdomadaires raisonnables, soit un horaire de 38 heures comme les autres fonctionnaires.

On ne peut que regretter que les réponses données par le Ministre de l'Intérieur à diverses questions parlementaires en 1985 et 1986 tendent à modifier la philosophie actuelle de la loi communale et à cautionner, sans modification de la loi, les buts que se sont donnés les secrétaires communaux (Questions de M. Cornette des 30.1.1985, 28.6.1985 et 9.1.1986 — de M. Basecq du 2.5.1986 et de M. Decoster du 24. 5.1985 dans *Bulletin des Questions et Réponses du Sénat*).

Par ailleurs, suivre les intentions des secrétaires communaux c'est admettre une contradiction avec l'esprit de la loi obligeant certains mandataires à être en congé d'office s'ils sont fonctionnaires, puisque le rôle des mandataires serait réduit à un simple rôle de représentation.

En outre, il n'a jamais été dans l'esprit du législateur ni des commentateurs de la loi communale de faire du secrétaire communal une autorité omnipotente comme le

Om die functie van personeelschef te kunnen vervullen, zouden de gemeentesecretarissen noodgedwongen moeten beschikken over ruimere mogelijkheden, om ingrijpend tussenbeide te komen inzake aanwerving, bevorderingen, beoordeling en tuchtstraffen.

De gemeentesecretarissen zouden bovendien worden belast met de voorbereiding van voor het college en de raad bestemde dossiers. Naar hun idee zouden alleen zij gemachtigd mogen worden om die dossiers voor beraadslaging aan het college voor te leggen, waardoor zij in feite zo al niet in rechte exclusieve bevoegdheid zouden krijgen om de agenda van het college te bepalen.

De gemeentesecretarissen streven er dus naar de gemeentesecretaris uit te tillen boven het college, waarvan de leden nog alleen een figurantenrol zouden hebben.

Het college zou nog alleen een lichaam zijn waaraan de gemeentesecretaris inschikkelijkheidshalve verantwoording aflegt van de uitvoering van zijn opdracht. Het zou de leden van het college worden verboden zich rechtstreeks tot de diensten te wenden. Aldus zou het college verworden tot een kamer die de persoonlijke beslissingen van de gemeentesecretaris bekrachtigt.

Het college zou geen reden van bestaan meer hebben. Ofschoon het met de verschillende diensten van het gemeentebestuur niet de minste voeling meer heeft, zou het zich, afgaande op informatie die de secretaris wel wil doorspelen, immers moeten uitspreken over punten die hijzelf op de agenda plaatst en vrij spoedig zou blijken dat die informatie partijdig wordt voorgesteld.

Aan één persoon zoveel macht toekennen, leidt onvermijdelijk tot willekeur. Zulks is des te minder aanvaardbaar daar de secretarissen, wier aanstelling vaak een politieke daad is, doorgaans niet de nodige opleiding en bevoegdheid hebben om de complexiteit van de diverse taken van het gemeentebestuur te bevatten (financiën, persoonsgebonden aangelegenheden, openbaar onderwijs, openbare werken, enz.). Bovendien worden zij noch door de kiezers, noch anderszins democratisch gecontroleerd.

Naast die erkenning van hun persoonlijke macht wensen de gemeentesecretarissen, paradoxaal genoeg, een redelijke werkweek, lees een 38-urenweek, zoals de andere ambtenaren.

Men kan alleen maar betreuren dat de antwoorden die de minister van Binnenlandse Zaken in 1985 en 1986 op diverse parlementaire vragen heeft verstrekt, de huidige filosofie van de gemeentewet willen wijzigen en de doelen die de gemeentesecretarissen zich hebben gesteld, willen ondersteunen zonder dat daartoe de wet wordt veranderd (Vragen van de heer Cornette van 30.1.1985, 28.6.1985 en 9.1.1986 — van de heer Basecq van 2.5.1986 en van de heer Decoster van 24.5.1985 in *Bulletin van Vragen en Antwoorden van de Senaat*).

Wordt op de voornemens van de gemeentesecretarissen ingegaan, dan gedooft men een aantasting van de strekking van de gemeentewet, die bepaalde mandatarissen ertoe verplicht van ambtswege met verlof te gaan indien zij ambtenaar zijn, aangezien de mandatarissen nog alleen een representatieve rol te vervullen zouden hebben.

Voorts heeft bij de wetgever noch bij de commentatoren van de gemeentewet ooit de bedoeling voorgelegen de gemeentesecretaris te verheffen tot een almachtige

revendique actuellement l'association des secrétaires communaux.

Il s'impose donc de préciser le rôle du secrétaire communal, fonctionnaire public, dont les attributions doivent être fixées par la loi communale, afin d'éviter des conflits inutiles. Il faut éviter aussi que les atteintes continuelles à l'autonomie communale par l'Etat aboutissent à donner la gestion et la direction des affaires communales à un fonctionnaire qui se verrait bien vite soumis au pouvoir hiérarchique de l'Etat ou de la Région.

Enfin, et d'autre part, puisque l'association des receveurs communaux revendique également plus de pouvoirs pour ses membres grâce à un élargissement de leurs tâches et à une indépendance absolue tant vis-à-vis du secrétaire communal que du collège échevinal, il importe également de préciser la mission du receveur. Concrètement, les receveurs réclament la fusion de tous les services des finances et de la recette sous leur unique surveillance, direction et responsabilité et, en outre, leur désignation comme tuteur financier du collège et du conseil.

Tout le monde est conscient du rôle essentiel du receveur communal et personne ne veut nier l'importance de sa responsabilité pécuniaire personnelle, mais il y a lieu de le maintenir dans le rôle que lui a fixé le législateur. Il exerce, en ce qui concerne les dépenses, un rôle comparable à celui de la Cour des comptes pour l'Etat et les provinces. (L. SPAUTE, Sur quelques aspects de la responsabilité du receveur communal, Mouvement communal 1975, page 407).

Sa mission est importante mais elle ne doit pas être élargie au point de réunir entre les mains d'une seule personne les attributions qui sont dévolues, au niveau de l'Etat, à l'administration du budget, aux administrations fiscales, à l'inspection des finances et à la Cour des comptes. Sans mettre en exergue les faits relevés récemment dans le chef de feu le receveur communal de Braine-le Comte et dans celui de la recette du C.P.A.S. de Jette, il apparaît que cette modification du rôle du receveur communal serait particulièrement dangereuse, tant pour les finances communales que pour les receveurs communaux eux-mêmes, en ce qu'elle établirait une confusion pernicieuse entre le contrôleur et le contrôlé.

Bref, si la loi communale du 30 mars 1836 doit être effectivement soumise à certaines modifications afin d'assurer un meilleur fonctionnement de la gestion communale, compte tenu de l'évolution qui s'est opérée depuis 150 ans, ces modifications doivent cependant porter essentiellement sur une redéfinition des missions des principaux organes du pouvoir communal, dans le but de consolider la démocratie à ce niveau.

II. Le secrétaire communal

Actuellement, les attributions du secrétaire communal sont donc définies précisément aux articles 67, 101, 112, 113 et 146 de la loi communale et par certaines dispositions particulières.

gezagsdrager, zoals door de vereniging van gemeentesecretarissen wordt geëist.

Derhalve is het zaak een nauwkeurige afbakening te geven van de taak van de gemeentesecretaris, een overheidsambtenaar wiens bevoegdheden door de gemeentewet moeten worden vastgelegd, zodat nutteloze conflicten worden vermeden. Tevens moet worden voorkomen dat de niet aflatende aantasting van de gemeentelijke autonomie door de Staat ertoe leidt dat het beheer en de leiding van de gemeentezaken worden toevertrouwd aan een ambtenaar die al gauw aan het hiërarchisch gezag van de Staat of het Gewest zou worden onderworpen.

Tot slot moet anderzijds ook de opdracht van de gemeentevontvanger nader worden bepaald, aangezien de vereniging van gemeentevontvangers meer bevoegdheden voor haar leden vraagt via een uitbreiding van hun taken en aandringt op hun absolute onafhankelijkheid jegens de gemeentesecretaris en het schepencollege. Concreet eisen de ontvangers dat alle financiële diensten en de ontvangsten uitsluitend onder hun toezicht, leiding en verantwoordelijkheid worden samengebracht en dat zij bovendien worden aangesteld tot financieel voogd van college en raad.

Een ieder is zich bewust van de essentiële rol van de gemeentevontvanger en niemand zal het belang ontkennen van diens persoonlijke aansprakelijkheid inzake geldmiddelen, maar hij mag niet uit de rol vallen die de wetgever hem heeft opgelegd. Wat de uitgaven betreft, kan zijn taak vergeleken worden met die van het Rekenhof voor de Staat en de provincies (L. SPAUTE, «Sur quelques aspects de la responsabilité du receveur communal», in «Mouvement communal 1975», blz. 407).

Zijn opdrachtgever is weliswaar belangrijk, maar behoeft daarom nog niet dermate te worden uitgebreid dat de bevoegdheden die, wat het Rijk betreft, tot de begrotingsadministratie, de belastingsadministratie, de inspectie van financiën en het Rekenhof behoren, in handen van één persoon worden gelegd. Zonder hier te willen ingaan op de feiten die onlangs aan het licht kwamen in verband met wijlen de gemeentevontvanger van 's-Gravenbrakel of met de ontvangsten van het O.C.M.W. van Jette, blijkt de wijziging in de rol van de gemeentevontvanger bijzonder gevaarlijk te zijn, zowel voor de gemeentefinanciën als voor de gemeentevontvangers zelf, aangezien zij tussen de controleur en de gecontroleerde een schadelijke verwarring sticht.

Kortom, al moet, rekening houdend met de ontwikkelingen sinds 150 jaar, in de gemeentewet van 30 maart 1836 een aantal wijzigingen worden aangebracht om het gemeentebestuur vlotter te laten verlopen, toch moeten die wijzigingen in hoofdzaak streven naar een nieuwe omschrijving van de opdrachten van de voornaamste organen van het gemeentebestuur, zodat de democratie op dat niveau kan worden versterkt.

II. De gemeentesecretaris

De bevoegdheden van de gemeentesecretaris worden thans nauwkeurig bepaald in de artikelen 67, 101, 112, 113 en 146 van de gemeentewet en in een aantal bijzondere bepalingen.

Ainsi, le secrétaire communal :

— est spécialement chargé de la rédaction des procès-verbaux et de la transcription de toutes les délibérations;

— contresigne les règlements, les ordonnances, les publications, les actes publics, les délibérations, les mandats sur la caisse communale et la plus grande partie de la correspondance, après avoir vérifié si les pièces correspondent bien aux décisions du collège et du conseil;

— assiste aux séances du conseil et du collège;

— doit se conformer aux instructions qui lui sont données soit par le conseil, soit par le collège, soit par le bourgmestre.

Ainsi, à l'instar d'un greffier, le secrétaire communal :

— veille à la garde des minutes des délibérations et des pièces qui lui sont confiées;

— assiste le collège et le conseil dans tous les actes;

— délivre des copies ou extraits de règlements et délibérations de tous les organes de l'administration communale.

Toutefois, la doctrine et le gouvernement avaient toujours défendu, au cours des premières décennies, le principe suivant lequel la loi, ayant conféré au secrétaire communal le caractère de fonctionnaire public, a déterminé ses attributions et on ne pouvait, dès lors, sans ajouter à la loi, lui imposer d'autres devoirs (R.P.D.B. n° 1876 et décision du Ministère de l'Intérieur du 9.11.1857).

Il avait toujours été admis que l'article 113 de la loi communale ne pouvait impliquer le droit d'astreindre le secrétaire à donner aux affaires de la commune plus de temps qu'il n'en est besoin (Revue adm. 1897, p 504).

En outre, on reconnaît généralement au secrétaire communal la mission de conseiller les magistrats locaux.

Quant à sa participation à la direction des affaires communales, elle n'est pas reprise dans la loi et son étendue est laissée à l'appréciation du conseil, du collège ou du bourgmestre (Les Nouvelles — Verbo «Institutions communales» n° 440 et article 113 de la loi communale).

Par la modification proposée de l'article 113 de la loi communale, le conseil, le collège et le bourgmestre seront autorisés à faire participer le secrétaire communal à la direction des affaires communales. Il va de soi que cette délégation de pouvoirs doit rester limitée, sous peine de vider de son contenu l'article 90 de ladite loi.

La fonction de secrétaire communal le situe, au moins dans les grandes communes, en dehors des tâches coutumières de l'administration communale desquelles il doit être exempté, afin de disposer du temps nécessaire pour accomplir avec zèle et compétence les différentes tâches que la loi communale, les lois particulières, le collège,

De gemeentesecretaris :

— is in het bijzonder belast met het opmaken van de notulen en het overschrijven van alle beraadslagingen en besluiten;

— ondertekent mede de reglementen, verordeningen, bekendmakingen, openbare akten, beraadslagingen, bevelschriften tot betaling uit de gemeentekas en de meeste briefwisseling, na te hebben geverifieerd of de stukken wel met de beslissingen van het college en de raad overeenstemmen;

— woont de vergaderingen van het college en de raad bij;

— dient zich te gedragen naar de onderrichtingen die hem worden gegeven door de raad, het college of de burgemeester.

Net zoals een griffier :

— bewaart de gemeentesecretaris de notulen van de beraadslagingen en de stukken die hem worden toevertrouwd;

— staat hij het college en de raad bij in alle daden van bestuur;

— verstrekt hij afschriften van of uittreksels uit de reglementen en beraadslagingen van alle organen van het gemeentebestuur.

De rechtsleer en de regering hadden in de eerste decennia na de Belgische onafhankelijkheid steeds het beginsel gehuldigd luidens hetwelk de wet, toen zij de gemeentesecretaris tot rijksambtenaar maakte, zijn bevoegdheid had vastgelegd en men kon hem bijgevolg geen andere taken opleggen zonder de wet te verruimen (R.P.D.P. nr. 1876 en beslissing van het Ministerie van Binnenlandse Zaken van 9.11.1857).

Men heeft steeds aangenomen dat artikel 113 van de gemeentewet in geen geval het recht inhield, de secretaris te dwingen aan de gemeentezaken meer tijd te besteden dan nodig is (Revue adm. 1897, blz. 504).

Bovendien wordt in het algemeen aangenomen dat de gemeentesecretaris tot taak heeft advies te verstrekken aan de plaatselijke magistraten.

Over zijn deelneming aan het bestuur van de gemeente bewaart de wet het stilzwijgen. De draagwijdte van die deelneming wordt aan de beoordelingsvrijheid van de gemeenteraad, het college of de burgemeester overgelaten (Les Nouvelles — trefwoord «Institutions communales» nr. 440 en artikel 113 van de gemeentewet).

Krachtens de voorgestelde gewijzigde versie van artikel 113 van de gemeentewet, zullen de raad, het college en de burgemeester gemachtigd zijn om de gemeentesecretaris te laten deelnemen aan het bestuur van de gemeente. Het spreekt vanzelf dat die delegatie van bevoegdheden binnen bepaalde perken moet blijven, omdat artikel 90 van bovenvermelde wet anders elke betekenis verliest.

Wegens de aard van zijn ambt heeft de gemeentesecretaris — ten minste in de grote gemeenten — weinig te maken met de gebruikelijke taken van de administratie. Hij moet zelfs van die taken worden vrijgesteld, teneinde over voldoende tijd te kunnen beschikken om de diverse, hem door de gemeentewet, de bijzondere wetten, het college,

le conseil ou le bourgmestre lui confient (Pandectes belges — Verbo «Secrétaire communal» n° 4).

La limitation du rôle du secrétaire communal ressort:

1. De plusieurs arrêtés royaux annulant des décisions qui imposaient des tâches particulières aux secrétaires communaux (ainsi, notamment l'arrêté royal du 20.10.1888, la décision du Ministre de l'Intérieur du 9.11.1957 — voir également Revue de l'administration 1858, p. 1037, 1870, p. 378, 1897, p. 504 et Revue communale 1908, p. 62 — cf. aussi R.P.D.B. Verbo Communes n° 1876);

2. Du fait que le secrétaire communal n'a pas la direction de tous les fonctionnaires et agents communaux (cf. R.P.D.B. op. cit. n° 1885 et Pandectes belges, Verbo Secrétaire communal n° 168);

3. De la circonstance que, dans l'accomplissement de sa mission légale tout au moins, le receveur communal est indépendant du secrétaire communal; il en est de même pour les tâches que ledit receveur confie au personnel mis à sa disposition;

4. De l'article 90, 11° de la loi communale, en vertu duquel la surveillance et direction des employés est expressément réservée au collège;

5. Du fait que la surveillance des fonctionnaires et agents de la police est de la compétence exclusive du bourgmestre (article 90, alinéa 2 de la loi communale);

6. De l'article 93 de la loi communale qui place les employés du service de l'Etat civil sous l'unique direction et surveillance de l'Officier de l'Etat civil.

D'après la loi, le secrétaire communal remplit les fonctions de secrétaire du conseil et du collège en rédigeant les rapports des réunions de ces deux institutions. La loi ne mentionne rien d'autre. Normalement, le bourgmestre et les échevins, chacun dans son département ou dans le cadre de sa propre compétence, s'occupent des affaires de la commune. Les mandataires doivent s'occuper des problèmes soulevés par l'amélioration du bien-être de la population et de la gestion de la commune.

Dès lors, le rôle du secrétaire communal n'est pas :

— de s'immiscer à tout moment dans la discussion des points débattus lors d'une séance du collège (cf. Revue communale 1975, p. 334);

— de s'opposer de quelque manière que ce soit à la politique du collège;

— de mener, avec le concours des services communaux, une politique personnelle;

— de refuser de contresigner une lettre signée par le bourgmestre ou par l'échevin délégué ou de taire certains faits ou informations indispensables à un examen objectif d'un dossier par le collège (Pandectes belges, Verbo collège échevinal n° 78);

— de soumettre au collège des rapports partisans qui reflètent uniquement sa vision des choses.

de raad en de burgemeester toevertrouwde taken met de nodige ijver en kunde tot een goed einde te brengen (Pandectes belges — Trefwoord «Secrétaire communal» nr. 4).

De beperking van de rol van de gemeentesecretaris blijkt uit:

1. Meerdere koninklijke besluiten houdende vernietiging van beslissingen die bijzondere taken opdroegen aan de gemeentesecretarissen (onder andere het koninklijk besluit van 20.10.1888, de beslissing van de Minister van Binnenlandse Zaken, blz. 1037, 1870, blz. 378, 1897, blz. 504 en Revue communale 1908, blz. 62 — cfr. ook R.P.D.B., trefwoord «Communes» nr. 1876);

2. Het feit dat de gemeentesecretaris niet de leiding heeft van alle gemeenteambtenaren en -bedienden (cfr. R.P.D.B., op. cit., nr. 1885 en Pandectes belges, trefwoord «Gemeentesecretaris» nr. 168);

3. De omstandigheid dat de gemeenteontvanger — ten minste bij de uitoefening van zijn wettelijke opdracht — onafhankelijk is van de gemeentesecretaris; hetzelfde geldt voor de taken die de ontvanger toevertrouwt aan de personeelsleden die tot zijn beschikking worden gesteld;

4. Artikel 90, 11° van de gemeentewet, dat het toezicht op en de leiding van de bedienden uitdrukkelijk aan het college voorbehoudt;

5. Het feit dat het toezicht op de ambtenaren en de politieagenten tot de exclusieve bevoegdheid van de burgemeester behoort (artikel 90, tweede lid van de gemeentewet);

6. Artikel 93 van de gemeentewet, dat bepaalt dat de bedienden van de dienst van de Burgerlijke stand onder de uitsluitende leiding en toezicht staan van de Ambtenaar van de Burgerlijke stand.

Luidens de wet vervult de gemeentesecretaris het ambt van secretaris van de raad en het college, aangezien hij de verslagen van de vergaderingen van beide instellingen opstelt. Meer wordt in de wet niet vermeld. Normaal gezien houden de burgemeester en de schepenen zich — elk in zijn eigen departement en binnen het raam van zijn eigen bevoegdheid — met de gemeentelijke aangelegenheden bezig. De mandatarissen moeten zich bezighouden met problemen die verband houden met de verbetering van het welzijn van de bevolking en het beheer van de gemeente.

Het is derhalve niet de rol van de gemeentesecretaris :

— zich voortdurend te mengen in discussies over punten die tijdens de vergaderingen van het college worden besproken (cfr. Revue communale 1875, blz. 334);

— zich op welke manier ook tegen het beleid van het college te verzetten;

— met de hulp van de gemeentediensten een eigen beleid te voeren;

— een door de burgemeester of de afgevaardigde schepenen ondertekende brief weigeren mee te ondertekenen of bepaalde feiten of inlichtingen te verzwijgen die onmisbaar zijn voor een objectief onderzoek door het college (Pandectes belges, trefwoord «collège échevinal» nr 78);

— aan het college partijdige verslagen over te leggen, die enkel zijn eigen zienswijze weerspiegelen.

Conformément à l'article 90 de la loi communale, c'est le collège échevinal qui gère et administre la commune. A cet effet, il doit conserver la direction du personnel pour pouvoir remplir les missions qui lui sont confiées par la loi et le conseil.

III. Le receveur communal :

Quant au receveur communal, la loi communale précise également sa mission (cf article 121 la loi communale).

Toutefois, ses prérogatives ont été précisées dans l'arrêté du Régent du 10 février 1945 portant sur la comptabilité communale.

Mais les receveurs communaux veulent voir également leur rôle redéfini. Sous prétexte de leur responsabilité personnelle, les receveurs communaux exigent un accroissement sensible de leurs pouvoirs.

Ils souhaitent remplir, dans le domaine de la comptabilité, du budget, des comptes et du planning, tous les pouvoirs. Cela signifie la fusion du service des finances et du service de la recette en un seul service financier.

Ainsi, les receveurs communaux désirent :

1. faire échapper le personnel mis à leur disposition par l'administration communale à l'autorité du secrétaire communal;
2. augmenter l'indépendance du «controller» en ne subordonnant plus le receveur à l'autorité du secrétaire communal;
3. apporter directement et de sa propre initiative un avis financier au collège;
4. être tenu au courant, au préalable, des indemnités accordées par le collège et le conseil;
5. devenir l'expert, l'exécutant et le conseiller financier du collège;
6. devenir le tuteur financier du collège;
7. faire partie du collège à l'instar du secrétaire communal;
8. être mêlé davantage au travail préliminaire de la gestion financière de la commune;
9. la fusion du service des finances (y compris le service des taxes locales) et du service de la recette en un seul service financier, sous leur unique contrôle, surveillance et direction;
10. l'instauration du droit de visa préalable lors de l'engagement de toute dépense et notamment lors de l'émission d'un bon de commande;
11. recevoir communication de tous les dossiers avec implication financière.

Cela est inacceptable dans la mesure où l'élaboration du budget, l'établissement des rôles des taxes communales, la prise de décision et l'exécution des décisions financières, ainsi que le contrôle des finances locales reposeraient entre les mains d'une seule personne.

C'est oublier que les administrateurs locaux engagent aussi leur responsabilité personnelle. Les administrateurs

Overeenkomstig artikel 90 van de gemeentewet, wordt de gemeente beheerd en bestuurd door het college van schepenen. Het college moet derhalve de leiding van het personeel behouden, om de opdrachten te kunnen vervullen die er door de wet of de raad aan worden toevertrouwd.

III. De gemeenteontvanger:

Ook de opdracht van de gemeentontvanger wordt nauwkeurig door de gemeentewet bepaald (cfr. artikel 121 van de gemeentewet).

Zijn prerogatieven zijn evenwel nader bepaald in het besluit van de regent van 10 februari 1945, houdende algemeen reglement op de gemeentelijke comptabiliteit.

De gemeenteontvangers zouden echter ook graag zien dat hun rol opnieuw werd gedefinieerd. Onder het voorwendsel van hun persoonlijke aansprakelijkheid, eisen de gemeenteontvangers een aanzienlijke uitbreiding van hun bevoegdheden.

Op het gebied van de boekhouding, de begroting, de rekeningen en de planning willen zij alle bevoegdheden uitoefenen. Zulks zou voor gevolg hebben dat de financiële dienst en de dienst ontvangsten tot één enkele dienst worden versmolten.

Op die wijze willen de gemeenteontvangers :

1. het personeel dat hen door de gemeentelijke administratie ter beschikking is gesteld, onttrekken aan het gezag van de gemeentesecretaris;
2. de onafhankelijkheid van de «controller» vergroten, door de ontvanger niet meer aan het gezag van de gemeentesecretaris te onderwerpen;
3. rechtstreeks en op eigen initiatief financieel advies verstrekken aan het college;
4. vooral op de hoogte worden gehouden van de vergoedingen die door het college en de raad worden toegekend;
5. de financiële deskundige, uitvoerder en raadgever van het college worden;
6. de financiële voogd van het college worden;
7. deel uitmaken van het college, naar het voorbeeld van de gemeentesecretaris;
8. meer worden betrokken bij het voorbereidende werk inzake het financiële beheer van de gemeente;
9. de dienst financiën (met inbegrip van de dienst der lokale belastingen) en de dienst ontvangsten versmelten tot één enkele financiële dienst, onder hun exclusieve controle, toezicht en leiding;
10. een voorafgaand visumrecht invoeren bij de vastlegging van elke uitgave en meer bepaald bij de verzending van een bestelbon;
11. op de hoogte worden gehouden van alle dossiers met financiële gevolgen.

Zulks is onaanvaardbaar in zoverre de uitwerking van de begroting, de opstelling van de rollen van de gemeentebelastingen, de besluitvorming en de uitvoering van financiële beslissingen alsook de controle van de lokale financiën aldus in de handen van één enkel persoon zouden worden verenigd.

Daarbij wordt echter al te vaak vergeten dat de lokale bestuurders ook persoonlijk aansprakelijk zijn. De bestuur-

communaux s'engagent en signant les documents comptables. L'article 128 du règlement général sur la comptabilité communale (dénommé ci-après RGCC) fixe leur responsabilité dans le cas de dépenses engagées sans crédit budgétaire ou sans crédit budgétaire suffisant (L. SPAUTE, Sur quelques aspects de la responsabilité du receveur communal, Mouvement communal 1975, p. 409).

De même, le secrétaire communal atteste par son contreseing, l'existence de l'ordonnancement régulier des dépenses.

Si l'on se base sur la loi communale et le RGCC, il y a lieu de rappeler que :

1. les receveurs communaux et la s.a. « Le Crédit communal de Belgique » doivent respecter l'article 150 du RGCC (voir Cass. 28.9.1979, Pas. 1980, I, 135) qui impose une double signature pour les virements;

2. les receveurs et les administrations locales doivent maintenir le principe de deux comptabilités distinctes, l'une à la Recette et l'autre au service des finances, afin de conserver l'indispensable outil nécessaire à un contrôle de la gestion du receveur communal (voir notamment les articles 46, 79 et 124 du RGCC);

3. les receveurs communaux ne peuvent pas sortir des missions légales telles qu'elles sont définies par la loi communale et le RGCC, afin que l'exécution et le contrôle ne puissent reposer entre les mains d'une seule et même personne;

4. conformément à l'article 6 du RGCC, le projet de budget communal est établi par le collège des bourgmestre et échevins, sans intervention du receveur communal;

5. la comptabilité générale de la gestion des fonds communaux est tenue, en vertu de l'article 38 du RGCC, sous l'autorité et la surveillance du collège;

6. en aucun cas, le travail de confection des rôles n'incombe et ne peut être confié au receveur de la commune ou aux membres du personnel de la recette, conformément à l'article 41 du RGCC;

7. les rôles d'impositions directes de quotité à percevoir par le receveur de la commune sont arrêtés, en vertu de l'article 42 du RGCC, par le collège;

8. le collège est seul chargé de la gestion des revenus, de l'ordonnancement des dépenses de la commune et de la surveillance de la comptabilité, conformément à l'article 90, 5° de la loi communale.

A notre sens, il appartient au service des finances de l'administration de conseiller le collège et d'aider ce dernier dans les différentes tâches qui lui sont dévolues par la loi (voir les points 4 à 8 ci-dessus).

Au surplus, le membre du collège ayant les finances dans ses attributions devrait se voir confier des responsabilités propres afin d'assurer une meilleure gestion financière dans la commune. Cette responsabilité personnelle serait le pendant de celle dont le receveur est investi.

ders van gemeenten verbinden zich wanneer zij boekhoudkundige documenten ondertekenen. Artikel 128 van het algemeen reglement betreffende de gemeentelijke comptabiliteit (in wat volgt ARGC genoemd) stelt hen aansprakelijk wanneer zij kosten maken waarvoor geen of onvoldoende begrotingskredieten voorhanden zijn (L. SPAUTE, Sur quelques aspects de la responsabilité du receveur communal, Mouvement communal 1975, blz. 409).

Op eenzelfde wijze verklaart de gemeentesecretaris, door zijn mede-ondertekening, dat er voor de uitgaven een regelmatige ordonnancering bestaat.

Op grond van de gemeentewet en van het ARGC zij eraan herinnerd dat :

1. de gemeenteontvangers en de n.v. « Gemeentekrediet van België » artikel 150 van het ARGC (zie Cass. 28.9.1979, Pas. 1980, I, 135) waarbij voor de overschrijvingen een dubbele handtekening verplicht is, dienen na te leven;

2. de ontvangers en de plaatselijke besturen het beginsel van twee afzonderlijke boekhoudingen, waarvan de ene voor de ontvanger en de andere voor de dienst financiën bestemd is, voor ogen moeten houden, willen zij in het bezit blijven van het instrument dat voor de controle op het beheer van de gemeenteontvanger noodzakelijk is (zie met name de artikelen 46, 79 en 124 van het ARGC);

3. de gemeenteontvangers binnen de perken moeten blijven van de wettelijke opdrachten zoals die bij de gemeentewet en het ARGC bepaald worden opdat de uitvoering en de controle bij een en dezelfde persoon kunnen blijven berusten;

4. conform artikel 6 van het ARGC het ontwerp van gemeentebegroting wordt opgemaakt door het college van burgemeester en schepenen zonder dat de gemeenteontvanger zich ermee bemoeit;

5. krachtens artikel 38 van het ARGC de algemene comptabiliteit over het beheer der gemeentegelden onder het gezag en het toezicht van het college van burgemeester en schepenen gevoerd wordt;

6. overeenkomstig artikel 41 van het ARGC het opmaken der kohieren in geen geval aan de ontvanger der gemeente of aan de leden van het ontvangpersoneel kan noch mag worden toevertrouwd;

7. krachtens artikel 42 van het ARGC de kohieren der directe, door de ontvanger der gemeente te innen aan-deelbelastingen door het college van burgemeester en schepenen worden vastgesteld;

8. krachtens artikel 90, 5° van de gemeentewet alleen het college belast is met het beheer van de inkomsten, de afgifte van bevelschriften tot betaling van de uitgaven der gemeente en het toezicht op de boekhouding.

Wij zijn de mening toegedaan dat het de taak van de dienst financiën van het bestuur is, het college raad te geven en het te helpen bij de uitoefening van de diverse opdrachten die eraan zijn toevertrouwd bij de wet (zie de punten 4 tot 8 hierboven).

Bovendien zou aan het lid van het college dat voor de financiën bevoegd is, een eigen aansprakelijkheid moeten worden toegekend om een beter financieel beheer in de gemeente te waarborgen. Die persoonlijke aansprakelijkheid zou de tegenhanger van die van de ontvanger

Elle permettrait de faire prendre conscience aux mandataires de l'importance que devrait avoir pour eux la gestion des deniers de la population.

C'est le service des finances qui, sous l'autorité du membre du collège susvisé, devrait viser au préalable les projets de décisions à implication financière. Il jouerait ainsi le rôle de l'inspection des finances que celui-ci remplit au niveau de l'Etat.

Afin d'éviter les conflits entre les différents organes de la commune, il y a lieu ici aussi de redéfinir les attributions et les pouvoirs, d'une part, des membres du collège et, d'autre part, du secrétaire et du receveur.

Par ailleurs, comme Monsieur Erauw le préconise dans son ouvrage «Gestion financière et comptable des communes», il apparaît opportun d'étendre la compétence de la Cour des comptes et de charger celle-ci de l'examen et de la liquidation des comptes du receveur communal. Ainsi, la comptabilité communale serait mise sur le même pied que la comptabilité des provinces (cf. article 6 de la loi du 29 octobre 1846 relative à l'organisation de la Cour des comptes).

En effet, l'intervention financière de l'Etat en faveur des communes représente une part non négligeable dans le budget général de l'Etat (fonds des communes, traitements et frais de fonctionnement dans le cadre de l'enseignement subventionné soit par l'Etat central, soit par les Communautés, aides à la rénovation, participation financière dans les études, etc.). Il est donc logique d'étendre la compétence de l'organe de contrôle des finances de l'Etat.

Par ailleurs, les receveurs relèveraient de la juridiction de la Cour et non plus d'un organe politique, en l'occurrence la députation permanente, ce qui permettrait d'assurer aux receveurs une impartialité et une compétence technique indispensables dans l'examen de leur gestion.

Cette extension de la compétence de la Cour des comptes aux communes n'est pas nouvelle puisque déjà lors de la discussion de la loi sur la comptabilité publique en 1846, on avait examiné s'il ne convenait pas de rendre les receveurs communaux justiciables de la Cour, alors qu'à l'époque, l'intervention financière de l'Etat en faveur des communes ne représentait que $\pm 1\%$ du budget général de l'Etat.

Depuis lors, des initiatives parlementaires ou gouvernementales ont été prises afin d'étendre la compétence de la Cour aux communes (voir Doc. parl. n° 381/1, Session 1961-1962, ainsi que la proposition du gouvernement de modifier le 2ème alinéa de l'article 116 de la Constitution en septembre 1967). Les initiatives n'ont, pour l'instant, pas encore pu aboutir.

IV. Attributions des membres du collège

S'il est vrai que le bourgmestre n'est pas tenu de se dessaisir d'aucune de ses attributions inhérentes à sa double qualité de président du conseil communal et du collège, il n'empêche que, dès l'instant où le bourgmestre demande aux membres du collège de le seconder pour lui faciliter la tâche générale que lui impose la loi, les échevins n'ont pas le droit de lui refuser leur concours sous prétexte

zijn. Zij zou de mogelijkheid bieden dat de mandatarissen zich rekenschap geven van de belangrijkheid die het beheer van het geld van de ingezetenen voor hen zou moeten hebben.

De dienst financiën zou, onder het gezag van bovenbedoeld lid van het college, de ontwerpen van beslissingen waaraan financiële gevolgen verbonden zijn, vooraf moeten viseren. Die dienst zou aldus dezelfde rol spelen als de inspectie van financiën op het vlak van de Staat.

Om conflicten tussen de verschillende organen van de gemeente te voorkomen, zouden de bevoegdheden van de leden van het college enerzijds en van de secretaris en van de ontvanger anderzijds moeten worden afgebakend.

Zoals door de heer Erauw in diens werk «Gestion financière et comptable des communes» wordt aanbevolen, lijkt het anderzijds wenselijk de bevoegdheid van het Rekenhof uit te breiden en het met het onderzoek en de vereffening van de rekeningen van de gemeenteontvanger te belasten. Aldus zou de gemeentelijke comptabiliteit op gelijke voet worden gesteld met de comptabiliteit van de provinciën (cfr. artikel 6 van de wet van 29 oktober 1846 betreffende de organisatie van het Rekenhof).

De financiële bijdrage van het Rijk ten gunste van de gemeenten maakt immers een aanzienlijk deel uit van de algemene rijksbegroting (gemeentefonds, wedden en werkingskosten in het kader van het hetzij door de centrale Staat, hetzij door de Gemeenschappen gesubsidieerd onderwijs, hulp voor vernieuwing, financiële bijdrage voor studies, enz.). Het is dus niet meer dan logisch dat de bevoegdheid van het orgaan dat toezicht uitoefent op de rijksfinanciën, zou worden uitgebreid. Anderzijds zouden de ontvangers ressorteren onder de rechtspraak van het Hof en niet langer onder die van een politiek orgaan, in casu de bestendige deputatie, waardoor waarborgen zouden kunnen worden geboden voor de onpartijdigheid van de ontvangers en voor hun technische bevoegdheid die voor de uitoefening van hun beheer onontbeerlijk is.

Die uitbreiding van de bevoegdheid van het Rekenhof tot de gemeenten is niet nieuw aangezien men reeds naar aanleiding van de bespreking van de wet op de rijkscomptabiliteit in 1846 had onderzocht of het geen aanbeveling verdiende de gemeenteontvangers onder de rechtsmacht van het Hof te brengen ofschoon de rijksbijdrage ten gunste van de gemeente destijds niet meer dan $\pm 1\%$ van de algemene rijksbegroting vertegenwoordigde.

Sindsdien werden door het parlement of door de regering initiatieven genomen om de bevoegdheid van het Hof tot de gemeenten uit te breiden (Zie stuk Kamer nr. 381/1, zitting 1961-1962 alsmede het voorstel van de regering tot wijziging van het tweede lid van artikel 116 van de Grondwet in september 1967). Die initiatieven hebben alsnog geen resultaten opgeleverd.

IV. *Bevoegdheden van de leden van het college :*

De burgemeester is weliswaar niet verplicht afstand te doen van enigerlei bevoegdheid die eigen is aan zijn tweevoudige hoedanigheid van voorzitter van de gemeenteraad en van het college, maar zulks verhindert niet dat, zodra de burgemeester de leden van het college verzoekt hem bij te staan om de algemene taak die hem door de wet opgelegd wordt te vergemakkelijken, de schepenen

que leur mission peut se borner à assister aux séances. Ils s'exposeraient ainsi à des peines disciplinaires prévues à l'article 56 de la loi communale (RPDB — Verbo Commune n° 640 et Revue communale 1898, p. 329 et 1905, p. 148 — voir aussi arrêté royal d'annulation du 13.5.1974, M.B. du 1.10.1974, Rev. Com. 1974, p. 215).

Bien que la loi n'en dise mot, la pratique administrative et la jurisprudence administratives admettent unanimement que, par un règlement d'ordre intérieur, le collège répartisse entre ses membres la direction des divers services locaux (Les Nouvelles — Verbo Institutions communales n° 224 et 290 — Les Pandectes belges, Verbo Collège échevinal n° 60 — RPDB, Verbo Commune n° 641).

Il va de soi cependant que ces qualifications extra-légales ne confèrent aux membres du collège aucun pouvoir personnel. Le règlement d'ordre intérieur du collège règle donc les rapports des employés avec les chefs de service, membres du collège (Rev. com. 1884, pg 246, 1922, p. 98 et RPDB, Verbo Commune n° 1877 — Voir aussi Cass. 1920, I, p. 135).

Le Ministre de l'Intérieur précisait précédemment que semblable décision du collège a pour but de faciliter audit collège l'accomplissement de sa mission légale propre en laissant entières ses prérogatives et responsabilités collectives (Voir Bulletin des Questions et Réponses, Chambre, du 20.3.1923, p. 256).

On admet donc que chaque échevin surveille et règle, dans la sphère du service qui lui est attribué, les petits détails journaliers; qu'il signe les pièces et notes qui ne comportent aucune décision, telles que les convocations, demandes de rapports et notes entre les divers services et qu'il instruit les affaires de sa compétence (Les Nouvelles op. cit. n° 291 — voir également dépêche ministérielle du 21.11.1899 et «Loi communale coordonnée et annotée» de P. Biddaer, p. 175).

Ceci implique que :

1. dans la mission d'instruire les affaires qui lui sont confiées, l'échevin peut donner les directives nécessaires aux fonctionnaires et agents de l'administration communale sans attributions particulières (demande de renseignements, rapports à rédiger sur une affaire particulière, travaux de dactylographie relatifs à son courrier, instructions données aux chauffeurs, aux huissiers, etc.);

2. le mandat d'échevin ne consiste pas uniquement à faire acte de présence aux séances du collège et du conseil, comme le souhaitent les secrétaires communaux.

Que des attributions particulières de service aient lieu ou non entre les membres du collège, il n'est pas raisonnable de soutenir qu'aucune demande de renseignements, aucune lettre ne constituant pas un acte délibératif ou d'exécution à proprement parler ne peut être expédiée sans qu'elle ait fait l'objet d'une décision du collège réuni en séance.

niet het recht hebben hem hun medewerking te ontzeggen onder voorwendsel dat hun opdracht tot het bijwonen van de vergaderingen beperkt kan blijven. Weigeren zij toch, dan zouden zij de tuchtstraffen kunnen oplopen waarin is voorzien bij artikel 56 van de gemeentewet (RPDB-Verbo Commune nr. 640 et Revue communale 1898, blz. 329 en 1905, blz. 148 — zie ook het koninklijk besluit tot vernietiging van 13.5.1974, B.S. van 1.10.1974, Rev. Com. 1974, blz. 215).

Ofschoon daarover niets in de wet staat, is men het er in de bestuurlijke praktijk en de bestuurlijke rechtspraak eenparig over eens dat het college door een huishoudelijk reglement de directie van de diverse lokale diensten onder zijn leden verdeelt (Les Nouvelles — Verbo Institutions communales nrs. 224 en 290 — Les pandectes belges — Verbo Collège échevinal nr. 60, RPDB — Verbo Commune nr. 641).

Het ligt echter voor de hand dat die buitenwettelijke hoedanigheden de leden van het college geen enkele persoonlijke bevoegdheid verlenen. Het huishoudelijk reglement van het college regelt dus de betrekkingen van de bedienden met de diensthoofden, die lid van het college zijn (Rev. com. 12884, blz. 246, 1922, blz. 98 en RPDB — Verbo commune nr. 1877, zie ook Cass. 1920, I, blz. 135).

De Minister van Binnenlandse Zaken heeft er reeds lang geleden op gewezen dat een dergelijke beslissing van het college tot doel heeft de taak van het college te vergemakkelijken bij de uitvoering van zijn eigen wettelijke taak, zonder afbreuk te doen aan de gemeenschappelijke prerogatieven en verantwoordelijkheden ervan (Zie Bulletin van Vragen en Antwoorden, Kamer, 20.3.1923, blz. 256).

Men staat dus toe dat iedere schepen in het kader van de hem toevertrouwde dienst de kleine dagelijkse details controleert en regelt; dat hij zijn handtekening plaatst onder de stukken en nota's die geen enkele beslissing vereisen, zoals de oproepingen, aanvragen om verslagen en nota's tussen de diverse diensten onderling en dat hij de tot zijn bevoegdheid behorende zaken onderzoekt (Les Nouvelles op. cit. nr. 291 — zie ook de ministeriële omzendbrief van 21.11.1899 en «Loi communale coordonnée et annotée» van P. Biddaer, blz. 175).

Dit houdt in dat :

1. de schepen bij het onderzoek van de zaken die hem zijn toevertrouwd de noodzakelijke richtlijnen kan geven aan de ambtenaren van het gemeentebestuur zonder bijzondere bevoegdheden (aanvragen om inlichtingen, verslagen die over een bepaalde zaak moeten worden opgemaakt, typistenwerk in verband met zijn correspondentie, instructies voor de chauffeurs, boden, kamerbezoekers, enz.);

2. dat het schepenmandaat er niet uitsluitend in bestaat gewoon aanwezig te zijn op de vergaderingen van het college en van de raad zoals de gemeentesecretarissen het wensen.

Ongeacht of de leden van het college elkaar onderling al of niet bijzondere dienstbevoegdheden toekennen, is het niet redelijk te blijven beweren dat geen enkele aanvraag om inlichtingen, geen enkele brief die geen beslissing of eigenlijke tenuitvoerlegging inhoudt, kan worden verzonden zonder dat het college er op een vergadering een

Admettre pareille thèse, comme le Ministre de l'Intérieur semble avoir voulu l'ériger en principe dans ses réponses récentes à diverses questions parlementaires (voir supra), c'est rendre matériellement impossible la marche de toute administration, aussi bien celle des plus petites communes que celle des grandes (Commentaire de la loi communale par P. Bidder, 1923, n° 18, p. 662).

L'opinion de la Revue communale (1905, p. 144 et suivantes) est que les écritures qui précèdent les délibérations et celles qui suivent, c.-à-d. les pièces ou la correspondance administrative, ne se font pas en séances du collège. Elles constituent la besogne des bureaux et c'est ici que s'exerce précisément la mission particulière de chaque membre du collège, en cas de division du service (P. Bidder, op. cit. n° 17, p. 661). Chacun dans son département respectif prépare les affaires à soumettre au collège et surveille l'exécution des décisions prises. Cette décentralisation est rationnelle; elle est conforme à la loi car elle ne transgresse aucun texte à partir du moment où personne ne se substitue au collège en tant que corps délibérant et que tout ce qui rentre dans la sphère de sa compétence légale comme telle lui est soumis. La division du travail entendue dans ce sens pratique est une nécessité absolue (A.R. du 2.7.1898 et 16.2.1891). On ne concevrait pas l'administration autrement.

C'est pour cette raison que, dans les communes populeuses, où l'administration dispose d'un nombreux personnel et à Bruxelles notamment, les échevins signent en remplacement du bourgmestre et, en accord avec lui, pour le décharger en partie, des pièces concernant les affaires courantes du service qui leur est confié, pièces qui sont expédiées avec le contreseing du secrétaire communal (l'article 101 de la loi communale a été modifié récemment par la loi du 5 août 1986 pour permettre au bourgmestre et au secrétaire communal de déléguer leur signature; cette loi a donc légalisé la pratique communale). Ce système ne porte aucune atteinte aux prérogatives du collège, corps délibérant. Cette répartition des tâches emporte le droit pour chaque échevin de donner des instructions au personnel communal, droit qu'il détient de la loi communale et de l'accord tacite des autres membres du collège. Cette opinion est admise par le RPDB (op. cit. n° 1876 et suivants). Il précise même que le bureau du secrétaire communal doit toujours être accessible aux échevins et au bourgmestre, qui tous ont le droit de donner au secrétaire des ordres auxquels il est tenu de se conformer (Revue de l'administration 1904, pgs. 460 et 516).

Admettre le formalisme préconisé récemment par le Ministre de l'Intérieur mettrait l'administration dans l'impossibilité de fonctionner, d'autant plus que, contrairement à l'opinion qu'il a émise, le secrétaire communal ne dispose d'aucun droit en vertu de la loi communale pour donner des instructions au personnel communal et, si le secrétaire communal est considéré dans certaines communes comme le chef du personnel administratif, ce n'est que dans la mesure où le collège lui confie la direction

beslissing over genomen heeft. Als men dergelijke stelling aanvaardt — zoals de Minister van Binnenlandse Zaken in zijn recente antwoorden op diverse parlementaire vragen schijnt te doen (zie hierboven) — komt dat er op neer de goede werking van om het even welke administratie zowel in de kleine als in de grote gemeenten materieel onmogelijk te maken (Commentaire de la loi communale door P. Bidder, 1923, nr. 18, blz. 662).

In de Revue communale (1905, blz. 114 en vlg.) is men de mening toegedaan dat de schriftelijke stukken die aan de beslissingen voorafgaan en die erop volgen, met name de bestuurlijke stukken of correspondentie, niet op de vergaderingen van het college opgemaakt worden. Dat werk gebeurt in de kantoren en in die kantoren wordt precies de bijzondere opdracht van ieder lid van het college in geval van dienstverdeling uitgeoefend (P. Bidder, op. cit. nr. 17, blz. 661). In zijn respectieve afdeling bereidt iedereen zijn zaken voor die aan het college moeten worden voorgelegd en oefent toezicht uit op de tenuitvoerlegging van de genomen beslissing. Die decentralisering is rationeel; zij strookt met de wet, want zij overtreedt geen enkele tekst ervan zolang niemand in de plaats van het college als beslissingsorgaan wil treden en al wat tot de wettelijke bevoegdheid als dusdanig van dat college behoort, eraan voorgelegd wordt. Als de werkverdeling in die praktische zin begrepen wordt, is zij een volstrekte noodzakelijkheid (KB van 2.7.1898 en 16.2.1891). Men zou de administratie niet anders kunnen opvatten.

Daarom beschikt de administratie in de gemeenten met een talrijke bevolking over uitgebreid personeel en met name te Brussel ondertekenen de schepenen, namens de burgemeester en in overleg met hem, om hem gedeeltelijk te ontlasten van de stukken betreffende de lopende zaken van de dienst die hen is toevertrouwd, stukken die mede door de gemeentesecretaris zijn ondertekend (artikel 101 van de gemeentewet werd onlangs gewijzigd bij de wet van 5 augustus 1986 om de burgemeester en de gemeentesecretaris in staat te stellen hun bevoegdheid tot ondertekenen over te dragen; die wet heeft bijgevolg de gebruikelijke handelwijze in de gemeenten gelegaliseerd). Die regeling doet geen afbreuk aan de prerogatieven van het college als beraadslagend orgaan. Die verdeling van de taken verleent elke schepen het recht instructies aan het gemeentepersoneel te geven; dat recht bezit hij op grond van de gemeentewet en van de stilzwijgende overeenkomst met de overige leden van het college. Die stelling wordt aanvaard door de RPDB (op. cit. nrs. 1876 en volgende). Daar wordt ook gepreciseerd dat het bureau van de gemeentesecretaris steeds toegankelijk moet zijn voor de schepenen en de burgemeester, die allen het recht hebben de gemeentesecretaris bevelen te geven die hij moet opvolgen («Revue de l'Administration» 1904, blz. 460 en 516).

Indien men het recent door de Minister van Binnenlandse Zaken voorgestelde formalisme aanvaardt, zou de administratie onmogelijk nog kunnen functioneren, temeer daar de gemeentesecretaris, in tegenstelling tot de mening die de Minister heeft geuit, krachtens de gemeentewet over geen enkel recht beschikt om het gemeentepersoneel instructies te geven. Indien de gemeentesecretaris in sommige gemeenten beschouwd wordt als het hoofd van het administratief personeel, dan is dat slechts in de mate

immédiate et journalière des employés qui en font partie (Les Nouvelles op. cit. n° 418).

Cette manière d'appréhender le problème est confirmée par les Pandectes belges (Verbo Collège échevinal n° 60) qui stipulent que, dans une administration bien organisée, un règlement de service détermine les attributions spéciales de chacun des membres du collège. Chacun d'eux se charge de la direction de l'une ou l'autre branche du service administratif et a droit à la communication de la correspondance qui concerne ce service spécial, indépendamment du droit général incombant à tout conseiller de prendre communication de toutes les pièces administratives quelconques intéressant la commune, en vertu de l'article 69 de la loi communale.

C'est en effet au collège qu'il appartient d'instruire et de préparer les affaires qu'il porte à l'ordre du jour du conseil et sur lesquelles les conseillers auront à délibérer (L. Maricq - Droit communal - 1976 - n° 693, pg 203). Le collège est chargé non seulement d'exécuter les délibérations du conseil mais également celles qu'il prend lui-même (L. Maricq op. cit. n° 691, p. 202).

Par ailleurs, l'article 90, 11° de la loi communale charge expressément le collège de la surveillance des employés salariés par la commune autres que les agents de la police. Il en résulte que les employés nommés sans désignation particulière doivent effectuer les travaux que leur prescrit le collège (cf. les Nouvelles - Verbo Institutions communales n° 368). C'est pourquoi, les ordres de service donnés au personnel communal doivent émaner du collège (cf. L. Maricq op. cit. n° 693) et non du secrétaire communal.

Si l'on veut maintenir l'existence d'un collège, les nouvelles propositions du statut de secrétaire communal souhaité par l'association des secrétaires communaux et le département de l'Intérieur impliqueraient la création, autour de chaque membre du collège, d'une petite équipe d'experts, de conseillers et de fonctionnaires communaux leur permettant d'examiner les propositions faites par le secrétaire communal. Ce serait la multiplication des cabinets, à l'instar de ce qui se fait au gouvernement central.

La présente proposition de loi réaffirme donc le principe d'une gestion collégiale des affaires communales, tout en légalisant la pratique administrative qui reconnaît au collège le droit d'opérer entre ses membres la répartition de la besogne administrative et de confier, sans leur donner un pouvoir personnel, à chaque échevin dans la sphère de ses compétences, la préparation des dossiers à soumettre au collège et la surveillance de l'exécution des décisions prises par le collège et le conseil. Cela permettra une gestion plus saine et plus démocratique des affaires locales et enlèvera la rigidité de fonctionnement actuelle par l'octroi du pouvoir de déléguer certaines tâches.

A cet égard, on pourrait s'inspirer des règles régissant le fonctionnement de l'Exécutif de la Région bruxelloise qui constitue également un organe collégial (voir A.R. du 26.4.1982 organisant les délégations de compétences entre lesdits membres de cet Exécutif et la portée de cette

waarin het college hem de rechtstreekse en dagelijkse leiding toevertrouwt van de bedienden die er deel van uitmaken («Les Nouvelles», op. cit. nr. 419).

Deze zienswijze wordt bevestigd in de «Pandectes belges» (Verbo «Collège échevinal», nr. 60) luidens welke in een goed georganiseerde administratie een dienstreglement de bijzondere bevoegdheden van elk lid van het college vaststelt. Ieder van hen belast zich met de leiding van een of andere tak van de administratieve dienst en hij heeft het recht de briefwisseling van bedoelde speciale dienst voorgelegd te krijgen, afgezien van het algemeen recht dat elk gemeenteraadslid overeenkomstig artikel 69 van de gemeentewet heeft om kennis te nemen van alle administratieve stukken die de gemeente aanbelangen.

Het college heeft immers de taak de zaken die het op de dagorde van de raad brengt en waarover de gemeenteraadsliden zullen moeten beraadslagen, te onderzoeken en voor te bereiden (L. Maricq op. cit. nr 1976, nr 693, blz. 203 - Droit communal). Het college is niet alleen belast met de uitvoering van de beslissingen van de gemeenteraad, maar ook van die welke het zelf neemt (L. Maricq, op. cit. nr 691, blz. 202).

Voorts belast artikel 90, 11°, van de gemeentewet het college uitdrukkelijk met het toezicht op de andere beamten dan de leden van de politie die door de gemeente worden betaald. Daaruit volgt dat de bedienden die zonder bijzondere aanduiding zijn benoemd, het werk moeten verrichten dat het college hen opdraagt (cfr. «Les Nouvelles», Verbo «Institutions communales», nr 368). Daarom moeten de dienstorders voor het gemeentepersoneel uitgaan van het college (cfr. L. Maricq op. cit. nr 693) en niet van de gemeentesecretaris.

Indien men het bestaan van een college wil handhaven, zouden de nieuwe bepalingen voor het statuut van de gemeentesecretaris, dat door de vereniging van gemeentesecretarissen en het departement van Binnenlandse Zaken wordt gewenst, impliceren dat elk lid van het college omringd wordt met een kleine ploeg deskundigen, raadgevers en gemeenteambtenaren die hen in staat stellen de door de gemeentesecretaris gedane voorstellen te onderzoeken. Dat zou neerkomen op een vermenigvuldiging van de kabinetten, juist zoals in de centrale regering gebeurt.

Onderhavig wetsvoorstel herbevestigt dus het principe van een collegiaal bestuur van de gemeentelijke aangelegenheden, met legalisering van de administratieve gewoonte die het college het recht verleent onder zijn leden de administratieve taken te verdelen en, zonder hen een persoonlijke bevoegdheid te verlenen, aan elke schepen binnen het kader van diens bevoegdheden de voorbereiding toe te vertrouwen van de dossiers die aan het college moeten worden voorgelegd en het toezicht over de uitvoering van de besluiten die het college en de raad hebben genomen. Aldus wordt een gezonder en democratischer bestuur van de lokale aangelegenheden mogelijk en verdwijnt de starheid van de huidige werking omdat bepaalde taken zullen kunnen worden gedelegeerd.

Dienaangaande zou men zich kunnen baseren op de regels die gelden inzake de werking van de Executieve van het Brusselse Gewest, die eveneens een collegiaal orgaan vormt (zie K.B. van 26 april 1982 houdende organisatie van de delegaties van de bevoegdheden aan

délégation par le Conseil d'Etat - Arrêt du 23 mai 1984).

Finalement, cette proposition transpose au niveau communal les aménagements retenus récemment par le législateur lorsqu'il a voté la loi du 6 juillet 1987 modifiant certaines dispositions de la loi provinciale (Moniteur du 18 août 1987).

Ce texte prévoit, en effet, que la députation permanente répartit entre ses membres les matières qui sont de sa compétence et communique cette répartition au Conseil. Il prévoit aussi que la députation permanente peut charger l'un de ses membres de l'instruction et de l'exécution d'une affaire. De là, à systématiser cette pratique de façon organique et fonctionnelle, il n'y a qu'un pas qui peut être franchi, si la décision reste collégiale.

V. Conclusions

Il appartient aux membres du collège d'élaborer une politique et de la faire exécuter par l'appareil administratif. Ces membres devraient même être autorisés, sous leur responsabilité, à déléguer certains pouvoirs à leurs fonctionnaires et acquérir une plus grande responsabilité à partir de laquelle ils devraient être jugés et blâmés si nécessaire.

Les mandataires sont encore trop souvent privés de solutions alternatives importantes qui doivent leur permettre de faire un choix rationnel.

L'amélioration du système actuel préserve l'idée fondamentale de la loi communale : le collège agit de manière collégiale mais il répartit les tâches et les départements entre ses différents membres. Le secrétaire, outre ses tâches légales, reste le conseiller du collège. Etant plus concerné par la préparation des dossiers et l'exécution des décisions, les échevins se voient accorder une influence réelle sur l'administration. Le collège assure la coordination et la répartition fonctionnelle de l'administration, afin d'en faire le bon outil indispensable à la satisfaction des besoins de la population.

Toutefois, chaque échevin doit s'occuper plus particulièrement d'un domaine et avoir un contact direct avec l'administration. La nouvelle structure proposée ci-après devrait permettre la mise sur pied d'une meilleure administration communale (voir page suivante).

Etant donné l'ampleur des tâches confiées au pouvoir communal et afin de défendre une gestion plus démocratique des intérêts locaux, il y a lieu, pour mieux préparer les décisions et assurer plus efficacement le suivi des travaux quotidiens, de répartir entre plusieurs personnes la direction de la gestion communale.

Pour diverses raisons, les secrétaires communaux n'arrivaient plus à remplir leurs tâches légales. C'est pourquoi le législateur a dû leur permettre de déléguer leur signature. Si l'on augmentait encore leurs pouvoirs et leurs attributions, on irait en sens contraire avec les conséquences que les communes continueront à s'affaiblir.

de leden van de Executieve van het Brussels Gewest, en de draagwijdte van die delegatie door de Raad van State - Arrest van 23 mei 1984).

Ten slotte neemt het voorliggende voorstel op gemeentelijk vlak de aanpassingen over die de wetgever onlangs heeft vastgelegd toen hij de wet van 6 juli 1987 houdende wijziging van sommige bepalingen van de provinciewet goedkeurde (Belgisch Staatsblad van 18 augustus 1987).

Die tekst bepaalt immers dat de Bestendige Deputatie onder haar leden de materies verdeelt die tot haar bevoegdheid behoren en dat zij die verdeling aan de provincieraad mededeelt. Hij bepaalt eveneens dat de bestendige deputatie een van haar leden kan belasten met het onderzoek en de uitvoering van een zaak. Vandaar dat er slechts een stap te zetten valt om die handelwijze organiek en functioneel te veralgemenen, indien de besluitvorming maar collegiaal blijft.

V. Conclusies

De leden van het college moeten een beleid uitwerken en het door het bestuursapparaat doen uitvoeren. Die leden zouden onder hun verantwoordelijkheid bepaalde bevoegdheden aan hun ambtenaren moeten kunnen delegeren; tevens zouden zij een grotere verantwoordelijkheid moeten kunnen krijgen, op grond waarvan zij zouden moeten worden beoordeeld en zonodig afgekeurd.

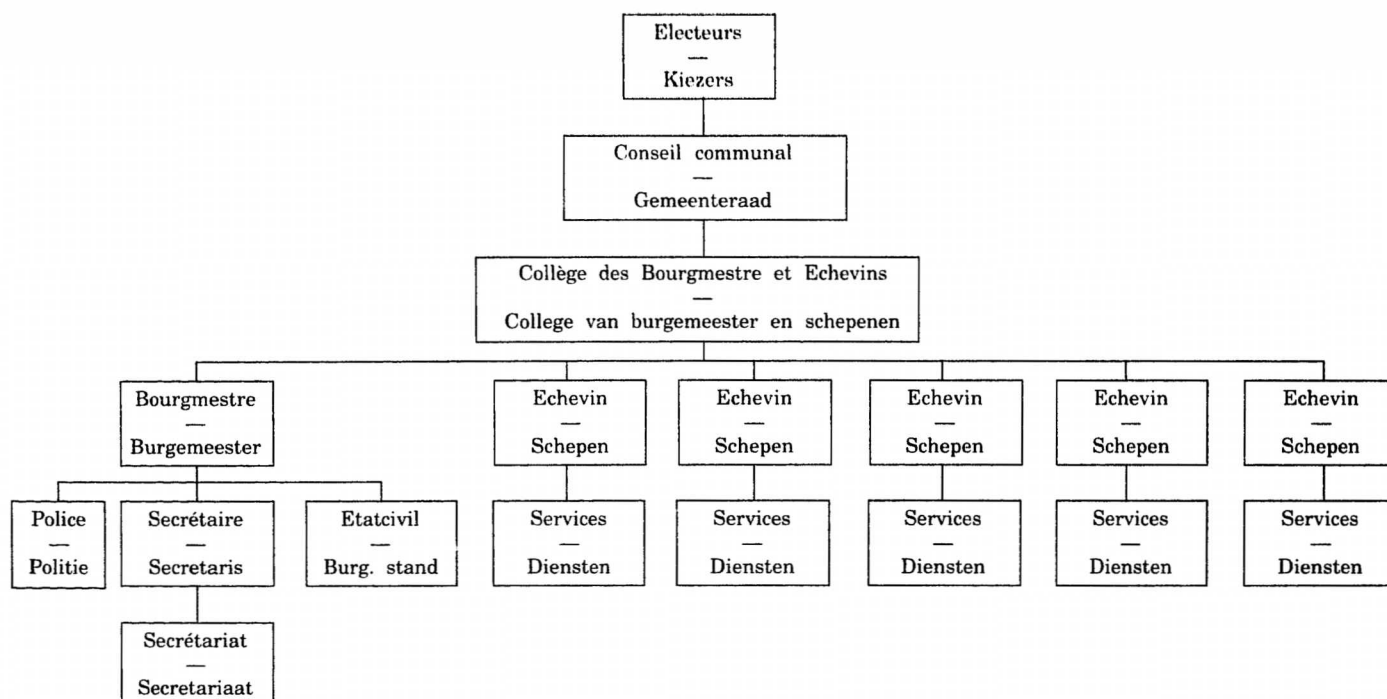
Al te vaak nog worden de mandatarissen belangrijke alternatieve oplossingen ontzegd die hen in staat zouden stellen een rationele keuze te maken.

Een verbetering van de huidige regeling vrijwaart de grondbeginselen van de gemeentewet: het college handelt collegiaal, maar het verdeelt de taken en departementen onder de verschillende leden ervan. De secretaris blijft naast zijn wettelijke taken, de raadgever van het college. Aangezien de schepenen meer bij de voorbereiding van de dossiers en de uitvoering van de besluiten zijn betrokken, krijgen zij een grotere invloed op het gemeentebestuur. Het college zorgt voor de coördinatie en de functionele verdeling van de administratie om er een degelijk en onontbeerlijk instrument ter voldoening van de noden van de bevolking van te maken.

Elke schepenen moet zich echter meer in het bijzonder toelagen op één domein en moet een rechtstreeks contact met de administratie hebben. De hieronder voorgestelde nieuwe structuur zou een betere organisatie van het gemeentebestuur moeten mogelijk maken (zie volgende bladzijde).

Gezien de omvang van de taken die aan de gemeentelijke overheid zijn toevertrouwd, en om een democratischer bestuur van de plaatselijke belangen mogelijk te maken, is het nodig dat de leiding van het gemeentelijk bestuur verdeeld wordt over verschillende personen om de beslissingen beter voor te bereiden en de opvolging van de dagelijkse werkzaamheden efficiënter te doen verlopen.

Om uiteenlopende redenen slaagden de gemeentesecretarissen er niet meer in hun wettelijk opgelegde taken te vervullen. Daarom heeft de wetgever hen de mogelijkheid moeten bieden hun bevoegdheid tot ondertekenen over te dragen. Indien men hun bevoegdheden en taken nog zou uitbreiden, dan zou men in tegengestelde richting gaan zodat de gemeenten nog verder blijven verzwakken.

Outre ses missions légales, la tâche du bourgmestre consistera à entretenir de bonnes relations avec les partis politiques, avec les administrations centrales, avec les cabinets ministériels. Il mettra l'accent sur l'aspect représentatif de sa fonction; il établira et entretiendra des contacts et enfin, il sera ouvert au dialogue avec les citoyens.

Le bourgmestre a surtout des relations avec le secrétaire communal, tandis que les échevins ont davantage de relations avec les directeurs ou les chefs des services qu'ils dirigent.

On ne pourra jamais assez souligner l'importance de la confiance mutuelle, de la bonne entente et de la collaboration étroite qui devraient exister entre dirigeants politiques et dirigeants administratifs. C'est indispensable à un bon fonctionnement de l'administration communale, mais il faut pour cela que chacun reste à la place qui est la sienne; le pouvoir appartient aux mandataires élus et la grande servitude de l'administration, c'est l'obéissance dans le respect de la loi aux directives données par l'autorité démocratiquement désignée.

Finalement, les propositions actuelles de l'association des secrétaires communaux et celles de l'association des receveurs communaux tendent à ce que le collège soit dépendant du secrétaire communal et du receveur communal.

Or, les objectifs de la commune, c'est aux mandataires locaux qu'il incombe de les fixer et non au secrétaire communal. Accorder à celui-ci les pouvoirs lui permettant de réaliser sa politique conduira à ce que les relations seront empreintes de méfiance, d'autant plus que le changement de majorité n'est pas rare.

La nomination de ces fonctionnaires légaux étant, d'une part, les plus souvent politique et, d'autre part, parfois due à la réussite d'un examen de recrutement (dans ce cas, ils pourraient n'avoir aucune expérience de la gestion communale et toute l'argumentation des associations

Naast de wettelijke taken, bestaat de taak van burgemeester erin de goede betrekkingen met de politieke partijen, met de centrale besturen en met de ministeriële kabinetten te onderhouden. Hij moet het accent leggen op het representatieve karakter van zijn functie; hij moet contacten leggen en onderhouden en ten slotte moet hij openstaan voor een gesprek met de ingezetenen.

De burgemeester heeft vooral te maken met de gemeentesecretaris, terwijl de schepenen meer te maken hebben met de directeurs of chefs van de diensten die zij leiden.

Men kan nooit genoeg het belang onderstrepen van het onderlinge vertrouwen, de goede verstandhouding en de nauwe samenwerking die tussen de politieke en de administratieve leiding zouden moeten bestaan. Het is onontbeerlijk voor een goede werking van het gemeentebestuur, maar daarvoor moet iedereen zijn plaats kennen; de macht ligt in handen van de verkozen mandatarissen en de grote dienstbaarheid van de administratie is de gehoorzaamheid — met achtneming van de wet — aan de richtlijnen die hen door de democratisch aangewezen overheid worden gegeven.

Ten slotte komen de huidige voorstellen van de vereniging van gemeentesecretarissen en van gemeenteteontvangers erop neer dat het college gaat afhangen van de gemeentesecretaris en de gemeenteontvanger.

Nu is het de taak van de plaatselijke mandatarissen en niet van de gemeentesecretaris de doelstellingen van het gemeentebestuur vast te leggen. Indien men nu aan de gemeentesecretaris de bevoegdheid verleent om zijn eigen beleid door te drukken, zullen de betrekkingen in een sfeer van wantrouwen verlopen, te meer daar een meerderheid niet zelden gewijzigd wordt.

Aangezien de benoeming van die wettelijke mandatarissen in de meeste gevallen een politieke benoeming is of anderzijds soms het gevolg van het slagen in een aanwervingsexamen (en in dat geval gebeurt het dat zij helemaal geen ervaring hebben op het stuk van het

précitées est réduite à néant), il y a lieu d'être prudent quant à leurs aptitudes exceptionnelles à diriger tous les services d'une administration communale. Il serait même dangereux pour la démocratie de confier, dans les conditions actuelles, un tel pouvoir au secrétaire communal et au receveur communal.

En maintenant la direction collégiale des affaires communales, on diminue sensiblement le risque d'un pouvoir omnipotent et on contribue au renforcement de la démocratie et de son fondement que constitue l'autonomie communale.

G. CLERFAYT
G. DESIR
A. SPAAK

PROPOSITION DE LOI

Article 1er

À l'article 90 de la loi communale, sont apportées les modifications suivantes :

1. Les mots «Le Collège des bourgmestre et échevins est chargé» sont remplacés par les mots «Sans préjudice des délégations qu'il accorde, le Collège des bourgmestre et échevins est chargé.»

2. L'alinéa suivant est inséré entre le premier et le second alinéa :

«Les délégations envisagées au premier alinéa ne peuvent avoir qu'une portée limitée et ne concernent que les activités mineures ou de simple exécution».

3. L'avant-dernier alinéa (loi du 30.12.1887, art. 18) devient le § 2.

4. Cet article est complété par les paragraphes suivants :

«§ 3. Le Collège opère entre ses membres la répartition du travail administratif et confie, sans leur donner un pouvoir personnel, à chacun de ses membres, dans la sphère des attributions qui lui ont été ainsi confiées, la préparation des dossiers à soumettre au Collège et la surveillance de l'exécution des décisions prises par le Collège et le Conseil».

§4. Les compétences de contrôle budgétaire sont exercées, à l'égard des matières relevant du Collège, par le membre qui a les finances dans ses attributions. Ce membre peut avoir, à cet effet, sous ses ordres et suivant les besoins du service un ou plusieurs fonctionnaires qu'il désigne».

gemeentelijk beleid, zodat alle argumenten die door voornoemde verenigingen naar voren gebracht worden, vervallen) moet men voorzichtig zijn wanneer men stelt dat zij buitengewoon goed geschikt zijn om de leiding van de gezamenlijke diensten van een gemeentebestuur op zich te nemen. In de huidige omstandigheden zou het zelfs gevaarlijk zijn aan de gemeentesecretaris en de gemeentevontvanger dergelijke bevoegdheden toe te kennen.

Het behoud van een collegiaal beleid op het stuk van de gemeentelijke aangelegenheden vermindert in een aanzienlijke mate het gevaar van een alvermogenende bevoegdheid en het draagt bij tot de versteviging van de democratie en van de gemeentelijke autonomie waarop zij steunt.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

In artikel 90 van de gemeentewet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1. De woorden «Het College van burgemeester en schepenen is belast met» worden vervangen door de woorden «Het College van burgemeester en schepenen is, onverminderd de overdracht van bevoegdheden die het verleent, belast met.»

2. Tussen het eerste en het tweede lid wordt het volgende lid ingevoegd :

«De in het eerste lid bedoelde overdracht van bevoegdheden kan slechts een beperkte draagwijdte hebben en heeft alleen betrekking op minder belangrijke werkzaamheden of loutere uitvoeringsdaden».

3. Het voorlaatste lid (wet van 30 december 1887, art. 18) wordt § 2.

4. Dit artikel wordt aangevuld met de volgende paragrafen :

«§ 3. Het college verdeelt de bestuurstaken onder zijn leden en belast elk van hen, zonder hen een persoonlijke bevoegdheid te verlenen en binnen de grenzen van de hen aldus toegekende bevoegdheden, met de voorbereiding van de aan het College voor te leggen dossiers en met het toezicht op de uitvoering van de door het College en de raad genomen beslissingen.

§ 4. De bevoegdheden inzake begrotingscontrole worden, voor wat de aangelegenheden betreft die van het college afhangen, uitgeoefend door het lid tot wiens bevoegdheden de financiën behoren. Dit lid kan, met het oog daarop, onder zijn gezag, volgens de behoeften van de dienst, beschikken over een of meer ambtenaren die hij aanwijst»;

Art. 2.

A l'article 113 de la même loi, sont apportées les modifications suivantes :

1° Le premier alinéa est complété comme suit : «dans le cadre de leurs compétences respectives.»

2° Cet article est complété par l'alinéa suivant :

«Sans préjudice de l'article 93 de la présente loi et des prérogatives du bourgmestre sur le personnel de la Police, la participation du secrétaire communal à la direction des affaires communales ainsi que sa surveillance immédiate et journalière des employés, sont laissées à l'appréciation du Collège ou du bourgmestre, suivant leurs prérogatives propres.»

Art. 3

A l'article 121 de la même loi sont apportées les modifications suivantes :

1° Les deux premiers alinéas deviennent le § 1er.

2° Les alinéas suivants sont insérés entre le premier et le second alinéa :

«Le receveur communal examinera soigneusement le mandat de paiement qui lui est remis en vérifiant l'article du budget, l'existence et le disponible du crédit, la nature et la légalité de la dépense, la justification de celle-ci par l'existence de pièces annexes et, enfin, l'apposition des signatures du bourgmestre, d'un échevin et du secrétaire communal. Il s'abstiendra également d'accepter un mandat sur un exercice clôturé. Le receveur apprécie uniquement la légalité d'une dépense régulièrement ordonnancée.

Tous les ordres de paiement et virements postaux à exécuter sur un quelconque compte financier ouvert au nom de la commune doivent être signés par le membre du Collège qui a les finances dans ses attributions et contresignés par le receveur communal. Il en est de même pour tous les transferts de fonds effectués d'un compte à un autre compte financier de la commune.

En cas d'absence, le membre du Collège pourvoit à son remplacement sous sa responsabilité et désigne à cette fin une personne à agréer par le Collège des bourgmestre et échevins.

3° Les trois derniers alinéas de l'article 121 non modifié, deviennent respectivement les «§ 2», «§ 3» et «§ 4».

Art. 2.

In artikel 113 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1° Het eerste lid wordt aangevuld met wat volgt : «binnen het raam van hun respectieve bevoegdheden».

2° Dit artikel wordt aangevuld met het volgende lid :

«Onverminderd het bepaalde in artikel 93 van de onderhavige wet op de prerogatieven van de burgemeester tegenover het personeel van de politie, wordt het aandeel van de gemeentesecretaris in het bestuur van de gemeentelijke aangelegenheden evenals zijn rechtstreeks en dagelijks toezicht op de bedienden, overgelaten aan het oordeel van het College of van de burgemeester, volgens hun eigen prerogatieven».

Art. 3.

In artikel 121 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

1. De eerste twee leden worden § 1.

2. Tussen het eerste en het tweede lid wordt de volgende tekst ingevoegd :

«De gemeenteontvanger onderzoekt zorgvuldig het hem voorgelegde bevelschrift tot betaling en verifieert daarbij het artikel van de begroting, het bestaan en de beschikbaarheid van het krediet, de aard en de wettigheid van de uitgave, de verantwoording van deze laatste door middel van bijgevoegde stukken en, ten slotte, de handtekeningen van de burgemeester, van een schepen en van de gemeentesecretaris. Hij moet er tevens voor waken geen bevelschriften te aanvaarden met betrekking tot een afgesloten dienstjaar. De ontvanger hoeft zich alleen uit te spreken over de wettigheid van een regelmatig betaalbaar gestelde uitgave.

Alle betalingsopdrachten en girooverschrijvingen die moeten worden uitgevoerd op een van de op naam van de gemeente geopende rekeningen, moeten ondertekend zijn door het lid van het College tot wiens bevoegdheden de financiën behoren en medeondertekend zijn door de gemeenteontvanger. Hetzelfde geldt voor alle overboekingen van geldmiddelen van een financiële rekening van de gemeente naar een andere.

In geval van afwezigheid voorziet het lid van het College, onder zijn eigen verantwoordelijkheid, in zijn vervanging en wijst daartoe een persoon aan die door het College van burgemeester en schepenen moet worden aanvaard.

3. De drie laatste alinea's van het niet gewijzigde artikel 121 worden respectievelijk «§ 2», «§ 3» en «§ 4».

Art. 4.

A l'article 141 de la même loi, sont apportées les modifications suivantes :

- 1) Dans le premier alinéa, les mots «et les comptes» sont supprimés.
- 2) Dans le quatrième alinéa, les mots «et leurs comptes» sont supprimés.
- 3) Cet article est complété par l'alinéa suivant :

«Les budgets doivent être transmis avant le 15 octobre pour les communes placées sous les attributions des commissaires d'arrondissement, et avant le 10 décembre pour les autres communes.»

Art. 5.

L'article 142 de la même loi est remplacé par la disposition suivante :

«Art. 142 — Avant le 1er août de chaque année, les comptes, après avoir été soumis à la vérification du Collège, sont arrêtés provisoirement par le Conseil puis transmis à la Cour des comptes pour approbation définitive.

Les administrations communales sont tenues, lors de leur transmission à la Cour des comptes, de certifier que les comptes ont été publiés et affichés.

La loi du 29 octobre 1846 relative à l'organisation de la Cour des comptes s'applique aux receveurs et aux comptes de la commune, comme elle s'applique aux comptables et aux comptes de la Province».

29 septembre 1987.

G. CLERFAYT
G. DESIR
A. SPAAK

Art. 4.

In artikel 144 van dezelfde wet worden de volgende wijzigingen aangebracht :

- 1) In het eerste lid worden de woorden «en rekeningen» weggelaten.
- 2) In het 4^e lid worden de woorden «en rekeningen» weggelaten.
- 3) Dit artikel wordt aangevuld met het volgende lid :

«De begrotingen moeten worden toegezonden vóór 15 oktober wat betreft de gemeenten die onder toezicht van de arrondissementscommissaris staan, en vóór 10 december wat de andere gemeenten betreft».

Art. 5.

Artikel 142 van dezelfde wet wordt door de volgende bepaling vervangen :

«Art. 142 — Vóór 1 augustus van elk jaar worden de rekeningen, na voorlegging daarvan ter nazicht aan het College, door de Raad voorlopig goedgekeurd en vervolgens aan het Rekenhof ter definitieve goedkeuring overgezonden.

De gemeentebesturen zijn verplicht bij de verzending van de rekeningen aan het Rekenhof te bevestigen dat zij bekendgemaakt en aangeplakt werden.

De wet van 29 oktober 1846 op de inrichting van het Rekenhof is van toepassing op de gemeenteontvangers en op de rekeningen van de gemeente, zoals dat geldt voor de rekenplichtingen en de rekeningen van de provincie».

29 september 1987.